

ՍԵՎԱՆԻ Խ.ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ**

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

**ԹԵՄԱ` Օտար լեզուների ուսուցումը երաժշտության փառի միջոցով
ՀԵՂԻՆԱԿ` Ռուզաննա Ղարիբյան
ԽՈՒՄԲ/ԱՌԱՐԿԱ/ II/Գերմաներեն
ՂԵԿԱՎԱՐ` Զ. Հակոբյան**

ՍԵՎԱՆ 2023

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ներածություն.....էջ 2
2. Գլուխ 1. Խաղը որպես ուսուցման գործունեության տեսակ՝
գերմաներէին դասերին .....էջ 4
3. Գլուխ 2. Երգը որպես ուսուցման գործունեության տեսակ՝
գերմաներէին դասերին..... էջ 10
4. Եզրակացություն ..... էջ 16
5. Օգտագործված գրականության ցանկ..... էջ18

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության արդիականությունը.

Օտար լեզվի դասավանդման համակարգն այսօր էապես տարբերվում է 20-30 տարի առաջ կիրառվող համակարգից: Մինչև վերջերս աշակերտները, իրենց գրասեղանների մոտ նստած լսում էին ուսուցչի խոսքերը, ով դասի մեծ մասն անց էր կացնում օտար լեզվի իմացությունը ցուցադրելով: Մակայն ներկա դարը մեզ բոլորովին այլ պահանջներ է թելադրում. ժամանակակից դպրոցականները պետք է դառնան ուսումնական գործընթացի ակտիվ մասնակիցներ, իսկ ուսուցչի դերը նրանց ուղղորդելն ու խթանելն է՝ բացահայտելու նոր գիտելիքներ:

Ցավոք, ամենից հաճախ դա մնում է զուտ որպես տեսություն: Հայաստանյան դպրոցներից շատերը կիրառում են դասավանդման ավանդական քերականական-թարգմանական մեթոդը: Դասի սկզբում ուսուցիչը ներկայացնում է նոր բառային միավորներ կամ քերականական կառույցներ, ապա տեղի է ունենում աշխատանք տեքստի հետ, որի ընթացքում ուսուցիչը երբեմն թարգմանում է ոչ միայն նախադասություններ, այլև յուրաքանչյուր բառ: Այնուհետև աշակերտները պատասխանում են տեքստի վերաբերյալ հարցերին, և երբ դասի ավարտին մնում է 5 րոպե, աշակերտները կատարում են վարժությունները: Օտար լեզվի այսօրինակ դասը գործնականում ոչնչով չի տարբերվում մաթեմատիկայի դասից, միայն թվերի փոխարեն բառեր են: Օտարերկրյա ուսուցիչները հեզմանքով այս ուսուցման մեթոդն անվանում են՝ համր անգլերեն, կամ՝ համր գերմաներեն:

Ուրեմն, ինչ պետք է անի ուսուցիչը: Առաջին հերթին ուսուցիչը պետք է երեխաներին սովորեցնի հաղորդակցվել օտար լեզվով: Այս հիմնական հմտությունը կարելի է զարգացնել՝ օգտագործելով հաղորդակցական ուսուցման մեթոդները: Այնուամենայնիվ, յուրաքանչյուր ուսուցիչ այժմ կարող է մտածել. «Ինչպե՞ս կազմակերպել ուսումնական գործընթացը հաղորդակցական մեթոդով, որպեսզի նորից չսայթաքենք քերականական-թարգմանական սովորական մեթոդի մեջ»: Գերմաներեն գրագետ և սահուն խոսքի հմտությունները զարգացնելու գործիքներից մեկը կարելի է համարել խաղը, հաջորդը՝ երգը:

Խաղային տեխնոլոգիաները ուսուցման այն եզակի ձևերից են, որոնք հնարավորություն են տալիս հետաքրքիր և գրավիչ դարձնել աշակերտների

աշխատանքը ոչ միայն ստեղծագործական մակարդակում, այլև անգլերեն սովորելու ամենօրյա քայլերը:

Հետազոտության խնդիրը կայանում է նրանում, թե ի՞նչ կարող եմ սովորեցնել 21-րդ դարի դպրոցականին և ի՞նչ մեթոդներով, որպեսզի աշակերտը ներգրավվի ուսումնական գործընթացի մեջ և օտար լեզվի դասը տարբերվի մնացած բոլոր դասերից:

Հետազոտության առարկան գերմաներենի ուսուցումն է հիմնական դպրոցում:

Հետազոտության օբյեկտ է հանդիսանում հանրակրթական դպրոցի 6-րդ դասարանը:

Աշխատանքը բաղկացած է ներածությունից, երկու գլուխներից, եզրակացությունից և գրականության ցանկից:

ԳԼՈՒԽ 1. ԽԱՂԸ ՈՐՊԵՍ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿ՝ ԳԵՐՄԱՆԵՐԵՆԻ ԴԱՍԵՐԻՆ

Խաղը գործունեության տեսակ է այնպիսի իրավիճակներում, որոնք ուղղված են սոցիալական փորձի վերստեղծմանը և յուրացմանը, որտեղ զարգանում և բարելավվում է վարքի ինքնակառավարումը: Ներկայում մեծ հետաքրքրություն կա օտար լեզուների դասերին խաղերի կիրառման նկատմամբ՝ իրական հաղորդակցման իրավիճակ մոդելավորելու համար, հատկապես՝ կրտսեր աշակերտներին դասավանդելիս:

Խաղի ուսուցման մեթոդը հետաքրքիր և արդյունավետ ուսուցման մեթոդ է աշակերտների կրթական գործունեության կազմակերպման համար և կարող է օգտագործվել լեզվի ուսուցման ցանկացած փուլում: Խաղը օբյեկտիվորեն տարրական ինքնաբուխ դպրոց է, թվացյալ քառս, որը երեխային հնարավորություն է տալիս ծանոթանալու շրջապատի մարդկանց վարքագծի ավանդույթներին:

Խաղի կառուցվածքը որպես անհատական գործունեություն՝ ներառում է հետևյալ փուլերը.

- նպատակների սահմանում;
- պլանավորում;
- նպատակի իրականացում;
- արդյունքների վերլուծություն, որոնցում անհատը լիովին գիտակցում է իրեն որպես սուբյեկտ¹:

Խաղի կառուցվածքը, որպես գործընթաց ներառում է.

- դերեր, որոնք ստանձնել են խաղացողները.
- խաղային գործողություններ՝ որպես այդ դերերի իրականացման միջոց.
- առարկաների խաղային օգտագործում, այսինքն՝ իրական իրերի փոխարինում խաղային, պայմանականներով.
- խաղացողների միջև իրական հարաբերություններ;

---

¹Ханина, Е. Е., Солопова, А. В. Игровая форма обучения / Е. Е. Ханина, А. В. Солопова // Открытая школа. – 2004. – № 5. – С. 63 – 66.

- այուժեն (բովանդակություն) - իրականության տարածք, որը պայմանականորեն վերարտադրվում է խաղի մեջ:

Խաղերի մեծ մասն ունեն հետևյալ հատկանիշները.

- ազատ զարգացման գործունեություն, որը ձեռնարկվում է միայն երեխայի խնդրանքով, հանուն բուն գործունեության գործընթացից հաճույք ստանալու, այլ ոչ միայն արդյունքից (ընթացակարգային հաճույք).
- այս գործունեության ստեղծագործական, հիմնականում իմպրովիզացված ակտիվ բնույթը («ստեղծագործության դաշտ»);
- գործունեության հուզական բարձրացում՝ ոգևորություն, մրցակցություն, («հուզական սթրես»);
- ուղղակի կամ անուղղակի կանոնների առկայությունը, որոնք արտացոլում են խաղի բովանդակությունը, դրա զարգացման տրամաբանական և ժամանակային հաջորդականությունը:

Բավականին դժվար է որոշել խաղի հիմնական գործառույթը: Հետազոտողների մեծամասնության կարծիքով՝ խաղերը օնտոգենեզում կատարում են ուսուցողական ֆունկցիա (ինչպես կենդանիների միջև խաղի միջոցով ցանկացած գործողություն յուրացնելու անվտանգ միջոց):

Խաղն այնքան բազմաֆունկցիոնալ է, օրիգինալ, եզակի, նրա սահմաններն այնքան ընդարձակ ու թափանցիկ են, որ երևի թե պարզապես անհնար է դրան որևէ հստակ, հակիրճ սահմանում տալ: Խաղի բացատրություններից շատերը, որ ունի գիտությունը, սխալ են, թերի և երբեմն ուղղակի սխալ:

Խաղի կիրառումը նպաստում է ուսուցման հաղորդակցական և ակտիվ բնույթին, դասերի հոգեբանական կենտրոնացմանը աշակերտների բանավոր և մտավոր գործունեության զարգացման վրա՝ օգտագործելով ուսումնասիրվող լեզուն, ուսումնական գործընթացում ուսանողների ինտելեկտուալ գործունեության օպտիմալացումը: Ակնհայտ է, որ խոսքի հմտությունների և կարողությունների ձևավորումը պետք է տեղի ունենա հնարավորինս մոտ պայմաններում, որոնց կարելի է հանդիպել բնական հաղորդակցության ընթացքում, իսկ ուսումնական

գործընթացն ինքնին պետք է կառուցվի լեզվական նյութի միջոցով հաղորդակցական խնդիրների համակարգի լուծման վրա²:

Խաղերի 2 հիմնական տեսակ կա.

մրցակցային - խաղեր, որոնցում խաղացողները կամ թիմերը մրցում են առաջինը նպատակին հասնելու համար.

համագործակցային - խաղեր, որոնցում խաղացողներն ու թիմերը միասին գնում են ընդհանուր նպատակի:

Հաղորդակցային խաղերը համագործակցային խաղի տեսակ են, քանի որ մրցակցային տարրերը կամ խաղերը, որոնք շեշտում են արագությունը, խաթարում են լեզվի ճիշտ օգտագործումը:

Խաղը կարող է տևել դասի 3-5 բուպեից մինչև 20-25 բուպե: Այն կարող է օգտագործվել որպես ուսումնական վարժություն՝ համախմբման, նյութի կրկնության և նոր նյութի ընկալման համար: Խաղերը կարող են օգտագործվել դասի տարբեր փուլերում: Հիմնական կանոնը չափի զգացումը պահպանելն է, հակառակ դեպքում խաղի էմոցիոնալ ազդեցության թարմությունը կորչում է, և աշակերտները հոգնում են:

Կոնկրետ խաղի հետ ծանոթանալիս պետք է լավ հասկանալ դրա շարժիչ ուժը: Եթե այն հիմնված է թատերականության վրա, ապա պետք է հոգ տանել տարազի և ռեկվիզիտի մանրամասների մասին՝ դրանք խաղն ավելի ամբողջական և համոզիչ կդարձնեն: Եթե սա փոքրիկ խաղի էսքիզ է, ապա ամեն ինչ կախված է ուսուցչի հուզականությունից:

Կարևոր է շատ բան հաշվի առնել խաղը պատրաստելիս, և այդ ժամանակ մենք կատանանք այն արդյունքը, որը պլանավորել էինք խաղն ընտրելիս: Օտար լեզուների դասերին խաղերի ճիշտ, կազմակերպված օգտագործումը չափազանց անհրաժեշտ և կարևոր է այս բարդ առարկայի յուրացումը ինչ-որ կերպ պարզեցնելու համար:

Այսպիսով, ի՞նչ է հաղորդակցային խաղը և ինչպե՞ս այն կիրառել գերմաներենի դասերին:

---

² Шмаков, С. А. Игры учащихся – [Текст] / С. А. Шмаков. – М.: Просвещение, 1994. – С. 96 – 113.

Հաղորդակցային խաղը կրթական առաջադրանք է, որը ներառում է լեզվական, հաղորդակցական և գործունեության առաջադրանքներ:

Լեզվի խնդրի լուծումը ենթադրում է խոսքի հմտությունների ձևավորում կամ կատարելագործում խոսքի գործունեության մեջ տվյալ լեզվական նյութի նպատակային օգտագործման գործընթացում³:

Հաղորդակցական խնդիրը խաղի մասնակիցների միջև տեղեկատվության փոխանակումն է համատեղ գործունեության գործընթացում:

1) Հաղորդակցային խաղեր՝ հիմնված վարկանիշավորման տեխնիկայի վրա.

Այս տեխնիկան ենթադրում է որոշակի իրերի բաշխում ըստ կարևորության, դրանց նախընտրության կարևորության: Խաղի ընթացքում սովորաբար առաջանում է քննարկում, քանի որ տեղեկությունների դասակարգման ժամանակ տեսակետների տարբերություններ կան, և ուսանողները հիմնավորում են իրենց ընտրությունը գույգերով կամ խմբերով:

Հնարավոր են խաղի հետևյալ տարբերակները.

- սովորողը աշխատում է ինքնուրույն, գրում է խնդրի իր լուծումը, այնուհետև այդ լուծումները քննարկվում են գույգերով կամ խմբերով.
- սովորողները փոքր խմբերով փորձում են գտնել ընդհանուր լուծում, որը նրանք պետք է հիմնավորեն վերջնական ընդհանուր քննարկման ժամանակ.
- բոլոր սովորողները, որոնց պատասխանների տարբերակները համընկնում են, հավաքվում են խմբերով, որպեսզի հնարավորինս շատ փաստարկներ տան իրենց տարբերակի պաշտպանության համար:

6-րդ դասարանում իմ դասավանդած դասին ես օգտագործել եմ «Deutsche Verben» խաղը՝ գերմաներեն «kann» բայի խաղը: Այս խաղը հիանալի միջոց է ծիծաղելու և միաժամանակ սովորելու համար՝ գերմաներենով գվարձալի արտահայտություններ ասելով: «Ich kann einen Elefanten hochheben» կամ «Ich kann auf einem Huhn reiten» - ցանկացած անհեթեթություն հետաքրքիր է երեխաներին աշխարհի բոլոր լեզուներով:

Խաղի նպատակը. Ընդարձակել գերմաներենի բառապաշարը, յուրացնել «kann» բայով նախադասությունների կառույցը, սրտանց ծիծաղել:

³ Шмаков, С. А. Игры учащихся – [Текст] / С. А. Шмаков. – М.: Просвещение, 1994. – С. 96 – 113.

Պահանջվող իրեր՝ հեղինակի առաջարկած և գրատախտակին գրված բայեր, բացիկներ, որտեղ գրված և պատկերված է գոյականը:

Խաղը սկսելուց առաջ թարգմանում ենք բոլոր անձանոթ բայերը և ծանոթանում «kann» բայով գերմաներեն նախադասության կառուցմանը, համեմատում հայերենի հետ:

Այնուհետև երեխաները բաժանվում են զույգերի: Առաջին խաղացողն ընտրում է բայ, իսկ երկրորդը ուսուցչից քարտ է վերցնում: Առաջին խաղացողը նայում է իր խաղընկերոջ քարտին և ասում սովորական արտահայտություն. Եթե, օրինակ, քարտի վրա լիճ է նկարած, և նա ընտրում է խմել բայը, ապա կարող է հարցնել.

« Kann man einen See trinken? » (Կարո՞ղ ես խմել լիճը): Երկրորդ խաղացողը պատասխանում է «ja, ich kann» կամ « Nein, das kann ich nicht »՝ կախված հարցի իրագործելիությունից: Հետո փոխում են տեղերը: Եվ այսպես, մնացած զույգերը հերթով աշխատում են: Խաղի արդյունքնում յուրաքանչյուր աշակերտ ամրապնդում է “Կարող եմ, կարող ես” բայական կառույցով կազմված նախադասությունները և սովորում նվազագույնը հինգից-վեց նոր բառ:

Այս հաղորդակցական խաղի վերլուծությունից կարելի է եզրակացնել, որ օտար լեզու դասավանդելիս անհրաժեշտ է երեխայի համար ստեղծել դրական պայմաններ, վերջինիս գործունեությանը ակտիվ և ազատ մասնակցելու համար: Այս պայմանները հանգում են հետևյալին.

- Աշակերտները հաղորդակցության գործընթացում ստանում են իրենց մտքերն ու զգացմունքները ազատ արտահայտելու հնարավորություն:
- Խմբային հաղորդակցության յուրաքանչյուր մասնակից մնում է ուրիշների ուշադրության կենտրոնում:
- Անձնական ինքնարտահայտումը դառնում է ավելի կարևոր, քան լեզվական գիտելիքների ցուցադրումը:
- Հակասական, պարադոքսալ, նույնիսկ «սխալ» դատողությունները խրախուսվում են, բայց վկայում են ուսանողների անկախության և ակտիվ դիրքորոշման մասին:
- Հաղորդակցման մասնակիցներն իրենց ապահով են զգում քննադատությունից, սխալների համար հետապնդումից և պատժից:

- Լեզվական նյութը համապատասխանում է բանախոսի խոսքի մտածողության կարողություններին:

Կարելի խաղալ նաև “Դետեկտիվ պատմություններ” խաղը: Ընտրվում է երկու «դետեկտիվ», մնացածը՝ «կասկածյալներ» են: «Կասկածյալներին» տրվում են քարտեր. Դրանցից մեկի վրա գրված է. «Ich habe gestern um 15:00 Uhr das Fenster eingeschlagen », մնացած քարտերը դատարկ են: «Դետեկտիվները» պետք է պարզեն, թե « Wer hat gestern das Fenster zerbrochen». Նրանք կարող են հարցեր տալ, ինչպիսիք են՝ « Was hast du gemacht bei ... », « Wer spielte Fußball bei ... », « Wann bist du nach Hause gekommen? »: – այսինքն՝ ճշգրիտ ժամանակը նշող ցանկացած հարց:

Յուրաքանչյուր կասկածյալ արձագանքում է իր առօրյային համապատասխան: Խաղն ավարտվում է, երբ «դետեկտիվը» հարց է տալիս՝ ասելով (տվյալ դեպքում) ժամը 15:00 «Հանցագործը» (նա, ով ստացել է « Ich habe gestern um 15:00 Uhr das Fenster eingeschlagen » գրությամբ բացիկը) պետք է խոստովանի:

Նմանատիպ խաղերը ակտիվացնում են ուսուցման գործընթացը, երեխաները չեն հոգնում միապաղաղությունից և սովորում են նոր բառեր:

ԳԼՈՒԽ 2. ԵՐԳԸ ՈՐՊԵՍ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԵՄԱԿ՝ ԳԵՐՄԱՆԵՐԵՆԻ ԴԱՍԵՐԻՆ

Հայտնի է, որ օտար լեզուն ավելի հեշտ է սովորել, երբ սովորողները խորասուզված են լեզվական միջավայրում:

Օտար լեզվի ուսուցման արդյունավետությունը բարձրացնելու համար անհրաժեշտ է օգտագործել երեխաների հույզերը: Աշակերտների հույզերի վրա ազդելու ամենաարդյունավետ միջոցներից մեկը երգն է: Երաժշտությունը և երգը կարող են անգնահատելի օգնություն լինել գերմաներեն սովորելու գործում: Երգը օգնում է ավելի ամուր յուրացնել և ամրապնդել բառապաշարը, երգերում օգտագործվում են նոր բառեր և արտահայտություններ, իսկ հին ծանոթ բառապաշարը՝ նոր համատեքստում, որն օգնում է ավելի լավ յուրացնել այն: Հաճախ երգերում հայտնվում են հատուկ անուններ, բանաստեղծական բառեր, աշխարհագրական անուններ, ինչը օգնում է ակտիվացնել բառապաշարն ու զարգացնել դպրոցականների մոտ լեզվական զգացողությունը:

Աշակերտներն ավելի հեշտ են սովորում քերականական նյութը, ծանոթանում իսկական խոսակցական խոսքին, սովորում են երկխոսական խոսքի և մենախոսական արտահայտությունների հմտությունները⁴:

Երգերում քերականական կառուցվածքներն ավելի արագ են սովորում, երգերն օգնում են բարելավել արտասանությունը և զարգացնել երաժշտության լսողությունը: Դրանք դասարանում ստեղծում են բարենպաստ մթնոլորտ, նվազեցնում են հոգեբանական սթրեսը և մեծացնում հետաքրքրությունը օտար լեզու սովորելու նկատմամբ: Երգերը խթանում են աշակերտների մենախոսական և երկխոսական խոսքի արտահայտությունները և նպաստում խոսքի զարգացմանը⁵:

Գերմաներենի դասաժամին երգերը օգտագործվում են հնչյունական վարժությունների համար, բառապաշարն ու քերականական նյութը ամրապնդելու

---

⁴ Шамов А. Н., Методика обучения немецкому языку, -М-2019, стр. 45-56

⁵ Шамов А. Н., Методика обучения немецкому языку, -М-2019, стр. 45-56

համար, որպես դադար դասի կեսին և վերջում, լարվածությունը թոթափելու և երեխաների կատարողականությունը վերականգնելու համար:

Երգեր լսելն ու երգելը արդյունավետ է գերմաներենի արտասանության վրա աշխատելիս: Սա կարող է լինել երգի ինչ-որ ձայնի վրա աշխատելը, երգ երգելը, որպեսզի շտկվի ձայնն արտասանելիս թույլ տված սխալը:

Դասարանում երգելը պետք է օգտագործվի որպես հանգստի տարր, միևնույն ժամանակ, խմբով երգելը դպրոցականներին գեղագիտական հաճույք է պատճառում և դրական հույզեր է առաջացնում նրանց մոտ, բարելավվում են արտասանության, կարդալու և խոսելու հմտությունները: Գերմաներեն կարճ երգեր սովորելը և հաճախակի կրկնություններով կատարելը օգնում է ամրապնդել ճիշտ արտասանությունը:

Երգերն ընտրվում են՝ հաշվի առնելով սովորողների տարիքը և կրթական մակարդակը: Երգի վրա աշխատելը չպետք է շատ դասաժամ խլի: Որպեսզի երեխաները չկորցնեն հետաքրքրությունը երգը լսելու և կատարելու նկատմամբ: Երգերի բառերը տպագրվում կամ սքանավորվում են և բաժանվում աշակերտներին՝ դասարանում: Երեխաները տետրերում արտագրում են երգերի բառերը, դուրս գրում անծանոթ բառերը, թարգմանում դրանք, ընդգծում են դժվար արտասանվող բառերը և աշխատում դրանց արտասանության վրա:

Ինչպե՞ս ենք աշխատում երգի հետ: Նախ, երեխաները երգը պահպանում են հեռախոսների կամ այլ կրիչների մեջ, որպեսզի տանը ևս կարողանան լսել և սովորել բառերը: Երգը երգել սկսելուց առաջ առաջարկում եմ ձայնագրիչից լսել երգի ձայնագրությունը, հետո ինքս կարդում եմ երգը և ուշադրություն եմ դարձնում հնացած բառերին, առանձին բառերի արտասանությանը, երեխաներն ինքնուրույն են կարդում տեքստը: Մենք նրանց հետ աշխատում ենք առանձին հնչյունների և տոնայնության վրա, ստուգում ենք երգի բովանդակության վերաբերյալ նրանց ըմբռնումը, զրույց վարում բովանդակության վերաբերյալ և հրավիրում աշակերտներին պատասխանել հարցերին:

Երեխաներին խնդրում եմ տեքստը բովանդակալից հատվածների բաժանել ու երգն անգիր սովորել:

Երգի վրա աշխատելիս օգտագործում եմ հետևյալ վարժությունները.

1. Կարդալ երգի անվանումը և ասել, թե ինչի մասին է երգը:

2. Գտնել ծանոթ աշխարհագրական անուններ և հատուկ անուններ:

Երգի լեզվական նյութը որոշակի դժվարություն է առաջացնում երեխաների համար, ուստի ես օգտագործում եմ հետևյալ վարժությունները.

1. Տեքստում գտնել բայերը և թարգմանել հայերեն

Գտնեք տեքստում գոյականներ և թարգմանել հայերեն:

2. Գտնել միջազգային բառեր, դրանցով նախադասություններ կազմել, թարգմանել հայերեն :

3. Կարդալ նախադասությունները և գուշակել ընդգծված բառերի իմաստը:

4. Տեքստում գտնել ժխտական բառեր:

5. Գտնել հարցերի պատասխանները երգի մեջ:

6. Նախադասությունները դասավորել ըստ երգի բովանդակության.

Երաժշտական լիցքաթափման տեսակ է միայն երգի խմբային կատարումը:

Երգի վրա աշխատանքը կատարվում է հետևյալ հաջորդականությամբ.

1. Ծանոթացում երգին:

2. Լսել երգը:

3. Անհատական հնչյունների, բառերի, այնուհետև դարձվածքների ընթերցում, արտասանության վրա աշխատելը:

4. Նախադասությունների ընթերցում հաղորդավարի կամ ուսուցչի կողմից:

5. Երգի թարգմանություն:

6. Անհատական ընթերցանություն:

7. Երգի կատարում խմբով:

Երգի վրա մտածված աշխատանքը օգնում է աշակերտներին և ուսուցիչներին լուծել զարգացման և կրթական խնդիրները: Երգերի կանոնավոր օգտագործումը դասարանում և արտադասարանական միջոցառումներում մեծացնում է դպրոցականների ճանաչողական հետաքրքրությունը գերմաներեն սովորելու նկատմամբ⁶:

Հնչյունական վարժությունների համար ընտրում եմ կարճ, հեշտ ռիթմիկ երգեր: Մանկական երգերը հարմար են դրա համար, ես փորձում եմ երգեր ընտրել պարզ

---

⁶Ханина, Е. Е., Солопова, А. В. Игровая форма обучения / Е. Е. Ханина, А. В. Солопова // Открытая школа. – 2004. – № 5. – С. 63 – 66.

բառապաշարով, որպեսզի դրանք հասկանալի լինեն: «Ich bin Auslander», «Kann ich mit Herrn Vogel sprechen?», - այս երգը օգնում է հեշտությամբ հասկանալ սովորողների վարքը հեռախոսագրույցում և համախմբել «können» մոդալ բայը: Մեծ ուշադրություն է դարձվում խոսքի էթիկետին՝ խոսակցություն սկսելու կարողությունը:

Նրանցում լավ է մշակված երկխոսություններ վարելու համար անհրաժեշտ բառապաշարը: Երգերի օգնությամբ երեխաները հեշտությամբ և սահուն կերպով կարող են երկխոսություն վարել «Ծանոթություն», «Եղանակ», «Հյուրանոց», «Շուկա» թեմաներով: Մեկ այլ մանկական երգ՝ «Das ist teuer, bitte billiger», «Wie geht es und wie ist das Wetter heute?» երգը հարմար է համեմատության աստիճաններ վարժեցնելու համար: Երգերի օգտագործումը բառապաշարային և քերականական նյութը ամրապնդելու համար իրականացվում է փուլերով մի քանի դասերի ընթացքում: Ռոլֆ Զուկովսկու մանկական երգերը սիրվել են մեծ ու փոքր դպրոցականների կողմից: «Wie schön, dass du geboren bist» երգը սովորում են բոլոր դասարաններում և օգտագործվում են թե՛ դասարանում որպես հնչունական վարժություն, թե՛ արտադասարանական գործունեության ժամանակ, երբ մենք նշում ենք երեխաների ծննդյան օրը:

Wie schön, dass du geboren bist

Text und Melodie: Rolf Zuckowski

Heute kann es regnen, stürmen oder schneien,
Denn du strahlst ja selber wie der Sonnenschein.
Heute ist dein Geburtstag, darum feiern wir.
Alle deine Freunde freuen sich mit dir.

Refr.

Wie schön, dass du geboren bist,
Wir hätten dich sonst sehr vermisst,
Wie schön, dass wir beisammen sind.
Wir gratulieren dir, Geburtstagskind!

Unsere gute Wünsche haben ihren Grund,
Bitte bleib noch lange glücklich und gesund.
Dich so froh zu sehen ist, was uns gefällt.
Tränen gibt es schon genug auf dieser Welt.

Refr.

Montag, Dienstag, Mittwoch: das ist ganz egal,
Dein Geburtstag kommt im Jahr doch nur einmal.
Darum lasst uns feiern, dass die Schwarte kracht.
Heute wird getanzt, gesungen und gelacht.

Refr

Այս և նմանատիպ այլ երգեր կարող են օգտագործվել նաև մի քանի դասերի ընթացքում բառարանային և քերականական նյութը ամրապնդելու համար:

Երգի հետ աշխատելիս, ավելի լավ անգիր անելու համար, դպրոցականներին առաջարկում եմ տեքստի բացերը լրացնել իրենց իմաստին համապատասխան բառերով, ընտրել հոմանիշներ կամ հականիշներ:

Սուրբ Ծննդյան և մանկական երգերն օգտագործվում են ինչպես դասարանում, այնպես էլ արտադասարանական միջոցառումներում, դրանք հարստացնում են աշակերտների բառապաշարը, երեխաներին ծանոթացնում իրենց սովորած լեզվի երկրին և ծանոթացնում երկրի մշակույթին:

Դրանք կարող են դառնալ դասարանում բանավոր քննարկման թեմաներ «Սուրբ Ծնունդ», «Երաժշտություն», «Նկարչություն», «Ծննդյան օր», «Սպորտ», «Արտաքին տեսք», Կենդանիներ թեմաներով: «Հարաբերություններ ընտանիքում», «Օտարերկրացիներ», «Սեր», «Մնունդ» տեքստերի հիման վրա կարելի է քննարկել երիտասարդության խնդիրները, ծանոթանալ ազգային կերպարներին և արտերկրի կյանքի առանձնահատկություններին: Քանի որ այս երգերը վավերական են, լեզվական առումով մատչելի, զգացմունքային և տարիքին համապատասխան, դրանք նպաստում են դպրոցականների գեղագիտական դաստիարակությանը: Երաժշտության շնորհիվ երեխաները ծանոթանում են երկրի մշակույթին, հայտնի կոմպոզիտորների և ժամանակակից երաժիշտների ստեղծագործությանը:

Երգը լսելուց և կատարելուց հետո անցնում ենք տեքստի թարգմանությանը: Այնուհետև կան վարժություններ բառապաշարի, բառակազմության, քերականության վերաբերյալ:

Այնուհետև անցնում ենք խաղերին, երեխաներն իրենք են փորձում բանաստեղծություններ հորինել, ձևափոխել տեքստը, վերապատմել, երգի շարունակություն կազմել և համեմատել իրենց կենսափորձի հետ: Երգի վրա աշխատանքի տեւողությունը կախված է երեխաների եւ ուսուցչի երեւակայությունից, ցանկությունից: Այս դեպքում անհրաժեշտ է հաշվի առնել սովորողների լեզվի իմացության մակարդակը և նրանց հետաքրքրությունները, սակայն փորձը ցույց է տալիս, որ երգի հետ աշխատելը հետաքրքիր է նույնիսկ թույլ երեխաների համար:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով, մենք կարող ենք անել հետևյալ եզրակացությունները.

- Խաղը մանկավարժական գործընթացի անբաժանելի բաղադրիչն է: Խաղային գործունեությունը ակտուալ է ցանկացած դասի ժամանակ, և պարզապես անհրաժեշտ է այնպիսի դասին, ինչպիսին է օտար լեզուն՝ ելնելով իր առանձնահատկություններից: Այն օգնում է ուսուցչին դիվերսիֆիկացնել և զարդարել դասը, իսկ երեխային բացվել և ուրախությամբ ենթարկվել ուսմանը: Խաղը շատ լայն հասկացություն է, նրա տեղը դասում, հատկապես կրտսեր կրթական մակարդակում, շատ կարևոր է:
- Խաղը ստեղծում է հուզական ֆոն, որը կարևոր է հենց մանկավարժական գործընթացի, ուսուցչի և նրա առաջադրանքների նկատմամբ դրական վերաբերմունքի առաջացման համար: Բացի այդ, խաղում երեխայի կողմից պատրաստակամորեն և հաճույքով հաղթահարվում են պահանջների և կանոնների կատարման դժվարությունները. աշակերտը մոտիվացված է կրթական և ճանաչողական գործունեության համար:
- Երաժշտությունը բարենպաստ մթնոլորտ է ստեղծում դասարանում, նվազեցնում է աշակերտների հոգեբանական սթրեսը, բարձրացնում է խոսքի ակտիվությունը և պահպանում է լեզուն սովորելու հետաքրքրությունը:
- Կրթական, դաստիարակչական և զարգացնող ուսումնական առաջադրանքների համապարփակ լուծումը հնարավոր է ոչ միայն այն դեպքում, եթե այն ազդի երեխաների գիտակցության վրա, այլև ներթափանցի նրանց հուզական միջավայր:
- Երաժշտությունը ազդում է դպրոցականների զգացմունքների և հույզերի վրա, այն հզոր մտավոր խթանիչ է:

Հին Հունաստանի դպրոցներում շատ տեքստեր սովորում էին երգելով, Հնդկաստանում այբուբենն ու թվաբանությունը դեռ սովորում են տարրական դասարաններում երգելով: Երաժշտությունն ու երգը մարդուն ուղեկցում են ծնունդից՝

իր ողջ կյանքի ընթացքում: Օտար լեզվի դասավանդման արդյունավետությունը բարձրացնելու համար հարկավոր է հնարավորինս լայնորեն օգտագործել աշակերտների զգացմունքները: Երաժշտությունն ու երգերը անգնահատելի օգնություն են տալիս օտար լեզու սովորելու հարցում:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Винникова, И. В. Игры на развитие психических процессов / И. В. Винникова // Начальная школа. – 2002. – № 3. – С. 25 – 28.
2. Выготский, Л. С. Педагогическая психология – [Текст] / Л. С. Выготский. – М.: Педагогика, 1991. – С. 31 – 42.
3. Ганина, Н. С. Игровые технологии на начальном этапе обучения / Н. С. Ганина // Альманах школы № 139. – 2007. – С. 67 – 68.
4. Ханина, Е. Е., Солопова, А. В. Игровая форма обучения / Е. Е. Ханина, А. В. Солопова // Открытая школа. – 2004. – № 5. – С. 63 – 66.
5. Хисаметдинова Ф.Г. , Закирова Р.Г. ²Введение в языкознание²- Сибай, 1999.- 240с.
6. Шмаков, С. А. Игры учащихся – [Текст] / С. А. Шмаков. – М.: Просвещение, 1994. – С. 96 – 113.
7. Шаповалов А. Н., Методика обучения немецкому языку, -М-2019, стр. 45-56